

Escenes literàries de Banyoles

RIGAU I RIGAU, Antoni M.,
Gent i fets, a cura de D.
Torrent, Els llibres del Tint,
151 pp.

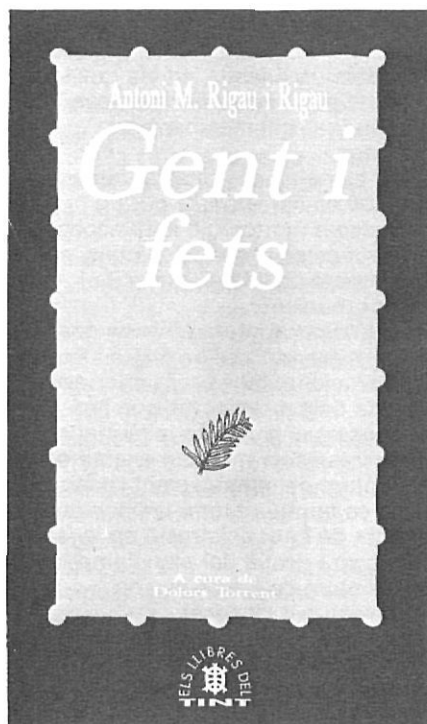
RODRÍGUEZ CAIXÀS, P.,
Escenes costumistes, a cura
de J.N. Santaulàlia, Els llibres
del Tint, 141 pp.

Per iniciativa de la Secció Filològica del Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles, l'Ajuntament d'aquesta ciutat acaba d'estrenar una nova col·lecció: Els llibres del Tint (honorant, potser, la casa del mateix nom on a l'Edat Mitjana es tenien les robes de la població).

Gent i fets, d'Antoni M. Rigau, i *Escenes costumistes*, de P. Rodríguez Caixàs, inicien un camí que té per objectiu, tal com es manifesta al primer llibre, de "posar a l'abast les obres literàries més significatives dels escriptors banyolins de tots els temps.

La col·lecció, amb una presentació i una edició molt acurades (tot i que un follet de la impremta els ha alterat l'ordre de les pàgines 18 i 19 de *Gent i fets*), s'ha d'afegir a la llista d'editorials i col·leccions més o menys petites i amb més o menys capital que han nascut per omplir uns buits que les "grans" editorials no cobreixen. Això i les ganes de fer les coses ben fetes que es demostra en aquests dos volums, són motius prou importants per felicitar els promotors de la idea i tothom que hi ha participat.

El llibre d'Antoni M. Rigau, *Gent i fets*, és un conjunt d'onze articles, escrits entre 1975 i 1985, de temes ben diversos; l'ús de la barretina, el poder evocador de les flaires del rec del Tint, el record del mercat que ell, amb els seus ulls d'infant, observava cada dimecres, en són alguns exemples. L'obra es presenta com una antologia d'un home que, a part del seu càrrec de Cronista Oficial Honorari de la Ciutat de Banyoles, escriu sobre fets quotidians i recull anècdotes de la memòria col·lectiva guardada zelosament. Però l'anècdota, la història viscuda o només sentida explicar, no ho és tot: No hi falta un cert lirisme i, en alguns moments, un aire moralitzant, ben evident al conte nadalenc que blasma l'engany i la falsedat a través de les peripècies d'un sastre.

Malgrat tot, un dels valors de l'obra és l'elaboració literària notable, de manera que cada article és una recreació i no pas una simple crònica de la realitat. Això, justament, permet que l'obra sobrepassi l'àmbit estrictament local, que és un dels perills d'aquest tipus de literatura, i vagi més enllà dels límits de l'estany.

Escenes costumistes, de P. Rodríguez Caixàs, també és un recull d'articles periodístics, però l'època en què van ser escrits (final del s. XIX) els dona un caràcter ben propi. El títol ja ho diu tot: Són escenes o quadres de costums, digueu-ho com vulgueu, en què l'autor, a tall d'esbòs, dibuixa escenes de la realitat immediata amb la intervenció "d'uns personatges típics en una situació típica", tal com indica J.M. Santaulàlia als mots preliminars de l'edició.

A través de retrats o de descripcions d'escenes amb una acció mínima, com la del primer ball, la castanyada de Tots Sants, el testimoniatge de la Barcelona de l'Exposició Universal o els Dom Joans, als quals no manquen les essències de l'art amatori, Rodríguez Caixàs ens acosta un món, la Banyoles de final de segle, que, malgrat la distància en el temps, arriba a fer-se entranyable. A tot això, encara cal afegir un cert esperit

anticlerical, per exemple a l'article titulat "A Sant Jaume!", com també una crítica al món de la noblesa i el poder, per exemple a "Nobles" o "Nihilisme". Tot plegat reflecteix una època en què es viu un clima de revolta permanent.

Aquest llibre, doncs, s'inscriu en un corrent molt concret en què la llengua tenia un paper fonamental: una llengua fardada de castellanismes i vulgarismes, amb una preferència per les frases breus, sense complexitat sintàctica, que pretén reproduir el llenguatge del carrer i en què l'autor es dirigeix explícitament al lector, com si es tractés d'una conversa. Tanmateix, en alguns moments l'element lingüístic pot representar un obstacle.

En definitiva, els dos primers volums de Els llibres del Tint són un pas molt ferm en l'intent de presentar al públic autors que d'altra manera difícilment serien coneguts. Donem un vot de confiança, doncs, a la col·lecció. Que sigui per molts anys.

TERESA ROMAGUERA I GÜELL